

Een wereld te winnen met goed ingestelde cv-installaties: direct aardgasbesparing en ook in de toekomst efficiëntere verwarming door waterzijdig inregelen

In 5,6 miljoen woningen (zestig tot zeventig procent van de woningvoorraad) is de cv-installatie niet goed ingeregeld¹. Bij slecht ingeregelde cv-installaties stroomt het warme water niet goed door de radiatoren en vloerverwarming². Kamers dichtbij de cv-ketel worden gloeiend heet terwijl verre vertrekken kil blijven. Bewoners compenseren dit vaak door de thermostaat hoger te zetten, waardoor het energieverbruik onnodig toeneemt, tot wel 20 procent. Dat leidt tot een hogere energierekening terwijl het comfort niet toeneemt. Dit kan heel goed worden opgelost: de installatie waterzijdig inregelen. Een vakman stelt alle radiatoren af, balanceert de pomp en verlaagt de aanvoertemperatuur. Hierdoor wordt de warmte gelijkmatiger verdeeld en wordt het comfort in de woning groter en daalt het verbruik, en daarmee de energierekening, direct.

Dubbel effect: tot twintig procent gasbesparing én meer wooncomfort

Waterzijdig inregelen is vrijwel universeel toepasbaar bij cv-ketels en (hybride) warmtepompen bij koop- en huurwoningen en VvE's. Met waterzijdig inregelen bespaart een doorsnee huishouden (1.200 m³) jaarlijks zo'n 180 m³ gas, goed voor € 260 per jaar^{3,4,5,6,7}. In flats met blokverwarming kan de reductie oplopen tot dertig procent. Tegelijk verdwijnen koude hoeken, tikkende leidingen en oververhitte woonkamers. De maatregel is geen tijdelijke pleister maar een structurele efficiëntiewinst die óók toekomstige warmtepompen of warmtenetten beter laat presteren. Als het afgiftesysteem (bijv. radiatoren) niet volledig wordt vervangen, hoeft bij de overstap op een duurzaam warmtealternatief de installatie niet geheel opnieuw te worden ingeregeld. Minder verbruik, lager piekvermogen, minder CO₂: een drievoudige winst die direct bijdraagt aan een betaalbare rekening voor iedereen.

Waterzijdig inregelen is daarmee de 'vergeten groente' van de energietransitie

Wettelijk kader en uitvoeringscapaciteit

Waterzijdig inregelen is al erkend als zinvol basisonderdeel van verwarmingsinstallaties. Sinds 2020 is het zelfs wettelijk verplicht bij het plaatsen of vervangen van een cv-ketel, hybride ketel of warmtepomp volgens de EPBD-richtlijn. Met andere woorden, nieuw geïnstalleerde systemen móeten goed worden ingeregeld. De miljoenen bestaande cv-installaties in woningen die nog nooit zijn afgesteld, blijven echter een blinde vlek. Hier is een proactieve stimulans nodig om alsnog tot inregelen over te gaan. Een gebrek aan uitvoeringscapaciteit vormde lange tijd een grote bottleneck om waterzijdig inregelen grootschalig op te pakken, zoals onder meer werd bepleit in de moties Kröger & Thijssen (2022), Omtzigt (2022) en Van der Lee (2018) en Van Tongeren (2017).

Fixteams & installateurs: uitvoerbaarheid nu wél geregeld

Partijen als het Regionaal Energieloket (REL), fixbrigades en andere (lokale) fixorganisaties kunnen bestaande en nieuwe energiearmoede-fixers opleiden tot specialist waterzijdig inregelen. Een groeiende lijst aan installatiebedrijven zoals Feenstra en Comfort Partners stellen door het hele land trainingslocaties beschikbaar, terwijl gemeenten de fixteams graag inzetten vanwege de lage drempel voor bewoners. Waterzijdig inregelen creëert bovendien instapbanen voor zij-instromers of

¹ Bron: ISSO 2021

² Hier worden in de bredere zin afgiftelichamen bedoeld zoals radiatoren, vloerverwarming, etc.

³ Bij €1,45 per m²

⁴ T.J.H. Rovers & C. Struck, [Kwantificeren van het energiebesparingspotentieel als gevolg van waterzijdig inregelen](#) (2023).

⁵ G.J. Afink, *Probleemverkenning waterzijdig inregelen van CV-verwarmingssystemen in woningen* (1999), p. 17.

⁶ E.J. Bakker & K.J. Strootman, [Parameterstudie waterzijdig inregelen/ CV-optimalisatie in woningen](#) (2003), p. 5.

⁷ Z. Liao & A.L. Dexter, [The potential for energy saving in heating systems through improving boiler controls](#) (2004)

statushouders in de techniek en houdt vakmensen in Nederland aan het werk. Uitvoering is dus minder een bottleneck dan voorheen. Sterker nog: waterzijdig inregelen is een kans om **huidige fixers te behouden** en te laten **doorstromen** naar een baan in de techniek.

Zes acties om waterzijdig inregelen op te schalen

Techniek Nederland, Vereniging Eigen Huis, Nederlandse Vereniging Duurzame Energie, Regionaal Energieloket, Consumentenbond en Woonbond vragen u waterzijdig inregelen mee te nemen aan de hand van zes concrete acties:

1. Kick-startfonds €12,5 mln.

- a. **Specialisten en elke regio:** Ons voorstel is om een landelijk dekkend netwerk van regionale 'uitvoeringshubs' te creëren waar fixers/klussers in die reeds in de regio actief zijn worden opgeleid en ingezet als specialist waterzijdig inregelen. Zo'n zeventig procent van deze €12,5 mln. gebruiken we voor het gratis waterzijdig inregelen bij ~10.000 huishoudens in de energiearmoede doelgroep (huur en koop). De overige dertig procent van deze €12,5 mln. gebruiken we voor het inrichten en bemensen van ~acht regionale hubs, het werven en opleiden van ~honderd specialisten en communicatie.
 - b. **Lokale samenwerking:** We werken daarbij nauw samen met bestaande regionale hubs, klus- en fixorganisaties, gemeenten, energieloketten, energiecoöperaties, woningcorporaties met hun (lokale) huisinstallateurs en de UWV's en regionale vakmanschapsroute's. We roepen gemeenten op om aanpakken rondom waterzijdig inregelen te verwerken in bredere – vaak al lopende – verduurzamingsaanpakken. Omdat daarin alle verduurzamingsmaatregelen nodig zijn en de maatregelen daarom niet zouden mogen concurreren, kan het benodigde geld voor het kick-startfonds niet uit bestaande middelen komen dat is bedoeld voor verduurzaming.
 - c. **Opleiden van vakkrachten voor verduurzaming:** Het achterliggende doel is dat we met dit kickstartfonds een infrastructuur opzetten waarmee we voldoende specialisten opleiden om over enkele jaren, bij bewezen succes en een gedegen effectiviteitsmeting, een schaa sprong te maken van 10.000 naar 100.000 naar een miljoen woningen. Én daarbij specialisten door te laten stromen als bijvoorbeeld warmtepompinstallateur.
 - d. **Kostenreductie:** Bij meer schaal verwachten we een kostenreductie van vijftien à twintig procent; vooral als we meer blok- of wijkgericht te werk gaan.
2. **Bewustwordingscampagne:** Neem waterzijdig inregelen mee in bewustwordingscampagnes vanuit de Rijksoverheid om de bekendheid van de maatregel te stimuleren en daarmee de vraag aan te wakkeren. Bijvoorbeeld via een eenvoudige 'lekcheck' die mensen zelf kunnen doen.
 3. **Roep de minister op** om samen het Rijk, gemeenten, woningcorporaties en partijen betrokken bij de uitvoering 1) waterzijdig inregelen breder onder de aandacht te brengen bij de achterbannen en 2) het onderdeel te maken van bestaande verduurzamings- of renovatieopgaven.
 4. **Uitbreiding Subsidie verduurzaming voor verenigingen van eigenaars (SVVE):** Maak waterzijdig inregelen als losse maatregel subsidiabel voor VvE's met blokverwarming.
 5. **Middelen Lokale Aanpak Isolatie:** Sta gemeenten toe installatietechnische maatregelen (zoals waterzijdig inregelen) uit te voeren via fixteams binnen de 'Specifieke Uitkering (SPUK) Lokale Aanpak Isolatie' zonder dat de focus op isolatie verloren gaat. Dat betekent dat isolatiemaatregelen te allen tijde voorrang hebben, maar er door de gemeente voor kan worden gekozen om overgebleven middelen in te zetten voor waterzijdig inregelen.
 6. **Klimaat- en Energieverkenning (KEV):** Consulteer partijen als PBL en TNO over wat er nog aan andere beleidsmaatregelen nodig is om tot de substantiële besparingen te komen die waterzijdig inregelen te bieden heeft, in de praktijk en in de ramingen van de KEV.

Voorbeeld uit de praktijk

In juni/juli 2025 start Ymere - als grootste woningcorporate van Nederland - een project rondom waterzijdig inregelen. Uniek aan dit project is dat er voor het eerst energiefixers worden ingezet onder de verantwoordelijkheid van de huisinstallateurs van Ymere: Feenstra en Comfort Partners.

Feenstra en Comfort Partners leiden de fixers op tot het gewenste en benodigde niveau om als 'volwaardige collega' mee te draaien. In voorgaande jaren was dit project gestrand vanwege een gebrek aan capaciteit.